

Vammaisneuvosto 6.2.2025 § 9

Vammaisneuvoston lausunto hyvinvointialueen strategioiden arvioinnista

1. Mitkä ovat hyvinvointialueen kirkkaimmat onnistumiset kuluneella valtuustokaudella?

Kukkaromallin toteutus on hyvällä alulla. Myös kuljetuspalvelujen omavastuuosuuden yhtenäistäminen ja kuukausilipun mukainen hinnoittelu opiskelijoille ja työssäkäyville asiakkaille, on selkeä onnistuminen.

Kuljetuspalvelun työryhmissä on ollut mukana vammaisneuvoston edustajia, joka osoittaa sen, että voimme vaikuttaa asioihin jollakin tasolla. Kuitenkin edelleen on ongelmia kuljetuspalveluissa, kuten kuljetusten saatavuus maaseudulla ja reuna-alueilla. Näihin tulee panostaa, jotta voidaan puhua tasavertaisesta palvelusta koko hyvinvointialueella. Vammaisneuvoston kokemuksen hyödyntäminen on selkeä onnistuminen.

Vammaisvaikutusten arviointi on päätetty ottaa käyttöön. Arviointi olisi pitänyt olla käytössä hyvinvointialueen toiminnan alusta lähtien palveluiden suunnittelussa ja palveluiden tehostamisessa.

Päätyvässä pelastuspäätöksessä on kehittämistarpeena ollut kehittää viranomaisyhteistyötä säännöllisesti osana jatkuvaa yhteistoimintaa. Palvelupäätöksen arvioinnissa nostetaan onnistumisen esimerkiksi kuntien kanssa tehty säännöllinen yhteistyö.

2. Mitä erityisiä kehityskohteita vammaisneuvosto nostaisi kuluneelta valtuustokaudelta?

Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan

asioissa, joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä. Tässä kohdin on täysin unohdettu, että vammaiset henkilöt ja pitkäaikaissairaat henkilöt eivät käytä vain vammaispalveluita vaan kaikkia hyvinvointialueen tarjoamia palveluita. Siksi on tärkeää, että vammaisneuvostoa tulee ottaa mukaan kuulemiseen laaja-alaisesti. Aikataulullisesti vammaisneuvostolle tulee antaa myös riittävästi aikaa lausuntojen antamiseen. Tämän päättyvän kauden osalta voidaan todeta, että näin ei ole toimittu.

Päätöksenteko tulee olla avointa ja selkeää. Nyt vammaisneuvoston aloitteet jäävät viranhaltijoiden pöydälle, eivätkä etene. Tuntuu, että päätöksiä tekevät vain viranhaltijat ja joissakin tapauksissa aluehallitus.

Strategisena tavoitteena tulee olla esteettömyys ja saavutettavuus kaikkien palvelujen osalta.

3. Arvioikaa hyvinvointialueen strategisissa tavoitteissa onnistumista asteikolla 1–5.

5 = Vaikuttamistoimielimen lakisääteisten tehtäviin kuuluvissa tavoitteissa edistytty suunnitelman mukaisesti erinomaisin tuloksin.

4 = Tavoitteissa edistytty pääosin suunnitelman mukaisesti hyvin tuloksin.

3 = Tavoitteissa edistytty kohtalaisesti ja niiden saavuttaminen todennäköistä, mutta joitakin haasteita tai viiveitä.

2 = Tavoitteissa edistyminen merkittävästi jäljessä suunnitelmasta ja onnistuminen epävarmaa.

1 = Ei toteutettu suunnitelman mukaisia toimenpiteitä tavoitteiden edistämiseksi.

75% 3 = Tavoitteissa edistytty kohtalaisesti ja niiden saavuttaminen todennäköistä, mutta joitakin haasteita tai viiveitä.

25% 2 = Tavoitteissa edistyminen merkittävästi jäljessä suunnitelmasta ja onnistuminen epävarmaa.

4. Mahdolliset muut kommentit hyvinvointialueen strategioiden arviointia koskien.

Strategioissa ei ole huomioitu vammaisia ja pitkäaikaissairaita lainkaan. Linjaus heijastuu kaikkeen toimintaan. Esimerkiksi vammais- ja pitkäaikaissairaiden järjestöjen toimintaa ei huomioida ja yhteistyö ei ole käynnistynyt, koska erityistarpeita ei huomioida.

Palvelupäätöksen arvioinnissa todetaan pelastusalan henkilöstön resurssipulan olevan kansallinen haaste. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelukyky koko alueella perustuu myös hyvin paljon sopimuspalokuntien toimintakykyyn, miten palvelutasopäätöksessä on huomioitu ja miten tullaan huomioimaan tätä painopisteenä, kun talous ja koko pelastustoimen työntäjä näkymät ovat suhteellisen heikolla tasolla?

Yhteistyö hyvinvointialueen ja kuntien välillä liittyen palvelustrategiaan, on vastauksien mukaan heikkoa. Tämä vaatii tulevaisuudessa panostamista ja tahtotilaa tehdä tätä yhteistyötä kuntien kanssa, jolloin tulee myös huomioida kuntakohtaiset erityispiirteet.

Palvelujen asiakaslähtöisyyttä on osittain unohdettu, kun palvelut lopetetaan tai supistetaan maaseudulla ja reuna-alueilla. Erikoissairaanhoidon osalta yhteistyö HUSin kanssa ei valitettavasti ole parantanut hoidon pääsyä Länsi-Uudenmaan alueella.

Palveluverkon supistamisen yhteydessä ei ole huomioitu Kela kyytien saatavuuden ongelmia. Samaan aikaan myös ambulanssien saatavuutta on heikennetty.

Strategisena tavoitteena oli, että panostamme yhteisen organisaatiokulttuurin luomiseen. Arvioinnin mukaan tämä on toteutunut osittain. Tuloksissa

todetaan esihenkilöiden osaamisen vahvistamisen ja johtamiskulttuurin luomisen olevan pitkän jätteen jatkuvia toimenpiteitä edellyttäviä. Ilmeisesti asiaan vaikuttaa myös henkilöstön korkea vaihtuvuus.

Miten on toteutunut strateginen tavoite 'vaikuttava ennaltaehkäisy', kun kustannusvaikuttavuus ja alijäämän tasaamistavoitteet ovat olleet toiminnan painopisteinä? Nyt ilmeisesti vuoden vaihteen hoitoon pääsyn takuuaikamuutosten jälkeen, ennalta ehkäisyn painopiste on strategisesti entistäkin tärkeämpi.

Vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
Vammaisneuvoston puheenjohtaja